

Teatrirepliik. **Valner Valme:** riitus metsa poolt vaadates. “*Reis metsa lõppu*”

“Reis metsa lõppu” on rituaal, mana, tseremoonia, mille käigus hakkab vaatajal kõhe, sest *empire* nimega loodus *strikes back* ja Ekspeditsiooni trupp väljendab seda.

Lavastus: **“Reis metsa lõppu”**. Lavastaja Lauri Lagle, laval Marika Vaarik, Jörgen Liik, Katariina Tamm ja Simeoni Sundja, dramaturg Eero Epner, kunstnik Allan Appelberg, kostüümikunstnik Kärt Ojavee, maketikunstnik Laura Pählapuu, helikujundaja Artjom Astrov, valguskujundaja Siim Reisspass, videolahendus Tanel Ojasoo. Ekspeditsioon. Esietendus 17. augustil.

Aeg-ajalt tuleb tunne, et miks ma üldse käin seal teatris. Endiselt tehakse mingit vene klassikat või muud tähenduslikku, mille kaudu me peaksime aru saama, mis on inimene. Mina ei taha enam teada, mis on inimene. Ma tahan teada, mis on inimese taga või mis jääb inimesest üle. Kas maailmas on midagi veel peale selle inimese, kes igale poole ronib? Tahaks salapärast. Midagi, mis ütleks, et me oleme midagi veel peale inimese või et me isegi ei ole inimesed, või et elu on ka seal, kus meid ei ole.

Kõrini on võimsatest produktsioonidest, katuse alla mahutatud suvetükkidest, kohustuslikest meediasündmustest, kultuurse inimese sunnist igal pool olla ja käia. Kas sa seal...? Mis sa sellest...? Teater võiks olla maagia, riitus, sabat. Mitte “paneme nelgi rinda ja pits konjakit”.

Mida?!

Lauri Lagle on lavastaja, kes vaatab asjade vahele, mitte niivõrd neile otsa. Pragudest immitseb hoovusi, mida ei oska hoobilt ära nimetada, aga mida saab tunnetada. Tema lavastused pole otseselt ühiskonnakriitilised, ei kõlksu kokku selle ja teisega, mis meedia kaudu õhus, vaid poevad naha vahele kuidagi teisiti.

“Reis metsa lõppu” on seejuures nii päevakajaline, et plingib punases. Isegi kõige puupäisemad tegelikkuse-eitajad on vist aru saanud, et kliima tormab serva poole. Vaevalt

küll on aru saanud, aga see lause nagu sobis siia. Normaalne inimene ei soovi enam teisele “Päikest!” – see käis mulle juba enne närvidele, mulle meeldib vilu ja hämarik.

Metsade asemel on meil puuistandused, raiesmikud loetakse metsamaaks. Jah, alati võib öelda, et mujal on veel halvemini, aga ega me ei pea järele tegema. Uus ellusuhtumine ongi tulnud. Millal siis veel! Sageli siiski ei mõelda enne puu maha saagimist kaua. Tegelikult meil pole selleks õigust, sama hästi võiksid puud omavahel arutada, et kaksame selle Valneri või Lauri maha, või Linda või Olga või Teodori.

“Reis metsa lõppu” on rituaal, mana, tseremoonia, mille käigus hakkab vaatajal kõhe, sest *empire* nimega loodus *strikes back* ja Ekspeditsiooni trupp väljendab seda. Siis meil jääbki valida pool: kas oleme ka loodus, või me oleme need imbetsillid, kes endal jalga otsast ära saevad. Nelja näitleja (**Marika Vaarik, Jörgen Liik, Katariina Tamm, Simeoni Sundja**) läbi viidud riitus viib metsa sisse, pimedasse, viib metsa taha, viib pärast metsa. Meil on relvad, meil on teadmised, aga koerad ei räägi meiega ikka.

Lavastus tõukub **Juhan Jaigi** jutust “Ohemäe jahimehed”. Oo, see kõik ei ole nii tõsine. Kaante vahelt minnakse küllaltki kaugele. Sakala 3 kammersaali lavalt paiskub vihjeid ja viiteid, groteski ja ironiat, nuttu ja nalja, mängu igal tasandil: kohapeal loodav nukuteater, mida osalised ise laivis ekraanile animafilmiks kannavad. Korraga happening, installatsioon, eksperimentaalmuusika juhtum, lõbus paroodiaõhtu. Parodeeritakse moodsat inimest. Parodeeritakse ka vanamoodsat inimest. Bänditeater see on.

Lava on tihke, laetud, täidetud (kunstnik **Allan Appelberg**, makett **Laura Pählapuu**). Vahendid on rõhutatult tinglikud, samas äratuntavad. Julia Robertsi ajakirjaväljalõige kehastab kurja ämma! Kunst, muusika, film, kirjandus, kokku ongi teater. Mis draama, mis postdraama, mis etenduskunst. Kõik on nägemise küsimus. Artist, kes teeb *ambient house*'i, ei tee ju *ambient house*'i, mingit silti, vaid muusikat, mis talle meeldib.

Maailmalõpp on ka kohutavalt naljakas. Näitlejate ogarad kostüümid (**Kärt Ojavee**), etüüdid, mis põhilugu kannavad või ka eriti ei kannu – see kõik võib naerma ajada. Pool mind naerab Jörgen Liigi soolo peale ohjeldamatult; teine pool ütleb ahastades: perse, perse, perse!, nii ongi, jah. Marika Vaarik paneb retsid sõjasaapad jalga ja hakkab siunama, päris nõiavärk. Ökopunk. Simeoni Sundja teeb etteaste püssikuulidest – kuul pähe! Nii kaugele olemegi jõudnud, inimkonnana, oma “täiuseotsinguis”. Katariina Tamme Trad! Attack-esitus võiks sütitada malbeimaidki pannkoogifolkareid.

Võtsin ette reisi metsa lõppu, ja targemaks ei saanud. Sest mina olen ikka mina, teatud liigi esindaja. *Kind of*. Aga kui me end pärast seda ussikestena kasvõi TUNNEME, siis on ka pool võitu.